

DE SPOKEN VAN BRUGGE

‘Een wandeling door Brugge is als lopen door
een herinnering...’

Georges Rodenbach

‘Een detective met zijn tas!
Nondedju nondedju, dat had hij leuk gevonden!’

Louis Scutenaire

‘Je moet ongehoorzaam zijn!
Wie ongehoorzaam is, brengt dingen in beweging.’

Marcel Mariën

Voor Chille Deman, mijn Chilleke, op wie ik gek ben.

1.

Met de ellebogen op de vensterbank in zijn kamer beschouwde René Magritte de zachte maan, die wreed wordt wanneer ze rosig kleurt en gekken zo ver krijgt dat ze met een bende boeven de straat op gaan. Hij zag een zwarte kat voorbijlopen in het licht van een straatlantaarn. Een slecht voorteken? Het was koud buiten en de winter maakte de straatstenen spiegelglad.

Magritte trok de gordijnen weer dicht en keek naar Georgette, die al in bed lag, met hun hondje Jackie, dat iedereen Loulou noemde, uitgestrekt op het hoofdkussen.

Nee maar, serieus, die geneert zich ook niet! Haar baasje aarzelt heel even om in bed te komen en zij pakt meteen zijn plaatsje in! Eigenlijk waren het de Magrilles die inwoonden bij hun hondje, een dwergkeesje, niet groter dan een sneeuwvlok, en heel verwend omdat ze zelf geen kinderen hadden gekregen. Zei hun vriend Scutenaire, die er ook geen had, niet altijd dat surrealisten slechte voortplanters zijn? En dat kinderen verwekken verachtelijk is, want 'het is eigenlijk de wereld herscheppen zoals hij is'? Bij Scut was het een keuze, bij de Magrilles niet.

René keek teder naar zijn vrouw. Hij vond haar nog altijd aantrekkelijk. Het meisje van twaalf dat hij had leren kennen, was haar kinderlijke glimlach en haar lachende ogen nooit kwijtgeraakt. De blauwe bioscoop uit hun jeugd in Charleroi was lang geleden, maar de mooiste herinneringen waren in hun hart geëetst. Samen waren ze in een geruststellende, comfortabele routine gerold, het

kabbelde rustig voort en ze zagen de vreemde landschappen, die aan de verbeelding van de schilder waren ontsproten, aan zich voorbijglijden. Elk doek was een droom in een dodelijk verhaal sinds ze hadden besloten op onderzoek te gaan. En als een echte politiehond had Loulou een onfeilbare neus, tenzij er net eten werd geserveerd.

René duwde zijn hondje opzij, dat meteen begon te grommen. Had haar baasje niet alleen het lef om haar wakker te maken, duwde hij haar nog weg ook! Je moet maar durven... Hij mag al blij zijn dat hij in haar bed mag liggen!

Met tegenzin gleed ze onder de dekens en ze nestelde zich tegen de buik van haar vrouwtje. Zij zou haar tenminste niet wegjagen. Loulou was haar lievelingetje, haar kruikje, maar misschien overdreef ze een beetje, want vorige winter had Georgette het in haar hoofd gehaald dat ze een jasje voor haar wilde breien. Wat een ramp! Gelukkig was ze gered door het geschater van René en had haar vrouwtje het oerlelijke ding dan toch aan de kant gegooid. Ze leek er een kermisattractie in.

Zoals altijd wanneer hij ging slapen, dacht René vlak voor het indommelen aan het doek waaraan hij bezig was: *Le Fils de l'homme*. Een man in vooraanzicht, in kostuum en met een bolhoed op, midden in zijn gezicht een groene appel, als een masker, alweer. Voor hem verbeeldde dit schilderij 'de strijd tussen het verborgen zichtbare en het duidelijk zichtbare'.

Magritte blijft fascineren, want achter elk schilderij lijkt een mysterie verstopt te zitten, terwijl hij altijd beweerde dat dat niet zo was. Voor hem is het enige echte mysterie dat van de wereld. Maar als we weten hoe plagerig hij was, hoe graag hij grappen uithaalde, hoezeer hij van Fantômas hield, was het dan niet gewoon een spelletje van zijn kant, dat grote kind, dat weliswaar kleinburgerlijk leek, maar altijd poetsen bakte en zich gedroeg zoals je dat niet zou verwachten? Iets verkeerd beweren zodat de ander zin krijgt om te gaan graven? Zo'n beetje als de goudzoekers

tegen wie werd gezegd: 'Je zult hier niets vinden', omdat iedereen zijn eigen plekje wilde beschermen, en tussen wie er altijd slimmeriken zaten die liever toch zelf eens gingen kijken. Verloren tijd misschien... maar misschien ook niet! In elk geval is het een leuke 'schattenjacht'.

Waren René en Georgette niet ook zelf onderzoek gaan doen naar de menselijke geest en zijn vele kronkels toen ze voor het eerst zelf voor detective gingen spelen?

De Leuvense stoof verspreidde een aangename warmte in de kamer. De deur stond altijd open, net als in de rest van het huis. Net als de schilderijen van Magritte... Georgette had claustrofobie. Het zou een zachte nacht worden, er stonden sterren aan de hemel. In een rustgevend inktblauw, had René gedacht. Hij geloofde niet in voortekens en een zwarte kat zou hem niet van mening doen veranderen.

Opeens werden de Magrittes door gewerschoten bij de burens teruggeworpen naar de oorlog. De Mimosastraat in Schaarbeek was Verdun geworden, en de achterbuurten van Chicago, sinds het oudje uit het huis was gegooid en nu bij de buurman woonde, haar kleinzoon Kèkè Latour, een oerdomme slungel met een pet, een recidivist die zich nu bezighield met twijfelachtige zaakjes en met een voorliefde voor barbecueën. Carmen, de huishoudster van de Magrittes, zei graag dat hij met een tandenstoker in zijn kont op een rolmops* leek.

René en Georgette waren wel gewend aan buksen. Mémé Caricoles werd zo genoemd omdat ze in haar jeugd carcoles verkocht – wijngaardslakken in een selderiebouillon – in de Brusselse Marollen. Daarnaast rondde ze de maand af in de buurt van het Zuidstation, waar ze in uitdagende lingerie achter de met

* Rolmops is een Belgische specialiteit: haringfilet met sjalot en wortel, gemarineerd in azijn en witte wijn en opgerold en vastgeprikt met een stokje. Heerlijk met een glaasje chardonnay!

roze neonlampen verlichte ramen paradeerde, op de uitkijk voor klanten. Maar op dat uur waren het een Damart-onderbroek en steunkousen. Het oudje had de vervelende gewoonte om op alles te schieten wat bewoog. Je hing 's avonds maar beter niet rond in de straat!

Magritte had zich al beklaagd bij zijn dekselse buurman en gezegd dat het gevaarlijk was om die oude heks van een grootmoeder van hem met een wapen te laten rondlopen. Maar die had gewoon gezegd dat de karabijn een souvenir was van haar vader en dat het reliëf uit de tijd stamde dat hij een schietkraam had op de Zuidfoor. Hij had geprobeerd René te vermurwen met het verhaal dat de ouweheer van zijn oma ervandoor was gegaan toen ze vijf was, met de vrouw zonder hoofd. Maar Magritte had ook zijn portie gehad met zijn moeder, Régina Bertinchamps, die in de Samber was gesprongen toen hij amper dertien was.

Hij had niet gehuild. Een van de weinige keren dat hij toch een traantje plengde, was toen hij de woning van Edgar Allan Poe had bezocht, voor wie hij eindeloos veel bewondering had. En ook toen hij *Chant d'amour* van De Chirico voor het eerst zag. Zijn hele kijk op de schilderkunst werd erdoor ondersteboven gegooid. Dus die vrouw zonder hoofd zou geen traan bij hem loskrijgen!

René ging weer naar bed en suste zijn vrouw: 'Het is weer die getikte oude van hiernaast die zich uitleeft, helemaal *tchaukie*.'

Meestal loste ze maar één schot, ze wilde haar munitie sparen. Aanvankelijk hadden de Magritttes nog de politie gebeld, maar ze hadden al snel doorgehad dat het toch niets uitmaakte. De lastige burens waren ongenaakbaar, Kèkè was een verlinker.

Loulou had geen kik gegeven, gewend als ze was aan de uitspattingen van het oude mens.

* *Tchaukies* is Waals voor dwazen. Zo werden René en zijn broers als kind genoemd, omdat ze van alles uithaalden en de reputatie hadden iedereen in hun wijk in Châtelet de stuipen op het lijf te jagen.

Net toen René zijn ogen wilde dichtdoen, ging de bel bij de voordeur. Hij schrok op en Georgette zat meteen recht in bed. Wel heb je ooit... Wie komt er op zo'n uur nog aanbellen?

Loulou morde nog steeds niet. Zodra ze lag te ronken, kon een dief de hele boel komen leeghalen, het kon haar geen barst meer schelen. Om lastpakken af te weren had Georgette een bordje bij het tuinhek gehangen: *Opgelet, boze hond!* Maar natuurlijk zonder de foto van hun waakhond, die veel meer leek op een keffertje dan op een roofdier.

René raadde zijn vrouw aan in bed te blijven. Hij trok zijn flesgroene kamerjas aan, stapte in zijn pantoffels en ging de deur opendoen.

Maar Georgette was veel te nieuwsgierig en kon niet anders dan haar man volgen.

Ze wist meteen dat het geen rustige nacht zou worden!

2.

Het was de huishoudster die op de drempel stond, helemaal in paniek. Haar haar in de war, haar stippenjurk slecht dichtgeknoopt... Carmen zwaaide met haar armen en mompelde onbegrijpelijke wartaal. Ze leek wel een marionet, een van die furies met harde trekken en zwarte haren, die hun woorden uitspuwden in plaats van gewoon te praten. Zelfs als ze blij waren, leken ze nog boos!

Georgette, die goed wist dat René en haar huishoudster als water en vuur waren, haastte zich naar hen toe in een poging de boel te kalmeren. Tevergeefs!

‘Kom, Carmen, kom mee naar de keuken, dan maak ik een kop koffie om op te warmen. U hebt het vast ijskoud! Waarom hebt u uw jas niet aan?’

‘Niet aan gedacht’, zei Carmen en ze rilde.

‘Koffie maakt je zenuwachtig’, merkte René op. ‘Ze is nu al hysterisch. Nu je het zegt, ze ziet er voor één keer wakker uit, het is eens iets anders dan de dweil die op de bank ligt in plaats van de tegels schoon te maken.’

‘René!’ briede Georgette. ‘Dit is niet het moment om ruzie te maken. Je ziet toch dat ze in shock is. Mijn man heeft gelijk’, zei ze en ze sloeg een sjaal om Carmens schouders om haar te troosten. ‘Ik geef u een glaasje jenever. Mijn grootmoeders remedie voor alles.’

‘En ze is gestorven aan levercirrose’, besloot René.

‘Ja, maar ze was wel vierennegentig!’

De jenever had een alcoholpercentage van veertig en Carmen kreeg een elektroshok, ze goot dan ook twee glaasjes meteen na elkaar naar binnen. Dat had ze nodig na wat ze gezien had! Toen ze weer opgekikkerd en gerustgesteld was door de warme blik van Georgette, die voor haar was gaan zitten, de handen op de formicatafel, alsof ze wilde zeggen: ‘Kom, vertel maar’, was ze begonnen haar vreselijke avontuur uit de doeken te doen... René was verstandig genoeg om zich afzijdig te houden.

‘Ik weet niet of ik het u al heb verteld, maar ik doe ook het huishouden (gekuch van René) bij meneer Bogaert.’

‘Zoals Humphrey Bogart’, viel Magritte haar in de rede.

Carmen ging er niet op in. Als ze naar de bioscoop ging, dan was het om zich te laten kussen in het donker, niet om naar films te kijken. Ze keek alleen naar politseries en romantische televisiefilms bij de Magrittes.

‘Is dat niet die oude man die aan het einde van de straat woont?’ vroeg Georgette.

‘Ja, dat is hem. Hij is in de zeventig en geen grote prater.’

‘Mijn lievelingsbuurman’, verkondigde Magritte, die smalltalk haatte en doorging voor een brombeer. Even de rand van zijn hoed aanraken en een ‘dag mevrouw, wat een weer, hè’ mompelen volstond voor hem als groet.

Georgette trappelde van ongeduld. Ging ze nu eindelijk vertellen wat ze op haar lever had, die Carmen? Toch wilde ze haar niet opjagen. De schok moet vreselijk geweest zijn, want ze leek nog steeds getraumatiseerd.

‘Hoelang maak je al schoon bij die man?’

‘Een maand, zoiets...’

‘En betaalt hij je ook om niets te doen?’ René kon zich niet inhouden en vermeed de dodelijke blik van zijn echtgenote.

‘Mevrouw Georgette, zeg die kliederaar van u dat hij zijn klep houdt, anders zeg ik niets meer.’